

Academia Română – Filiala Iași
Bd. Carol I nr 8, Iași
INSTITUTUL DE FILOLOGIE ROMÂNĂ
„A. PHILIPPIDE”
700481 Str. Th. Codrescu nr. 2, Iași, România
Tel/fax: + 40 – 332 – 106508
e-mail: secretariat_philippide@yahoo.com
<http://www.philippide.ro>

Nr. IFRI

/

Către Secția de Filologie și Literatură a Academiei Române,

În atenția Domnului academician Eugen SIMION

Domnule Președinte,

Vă trimitem următoarele documente:

1. *Informare* privind activitatea Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, Academia Română, Filiala Iași pentru anul 2021, conform Anexei 1
2. *Anexa 1.1* Lista de lucrări publicate în 2021 (sau publicate în 2020 și neraportate anterior)
3. *Anexa 2*
4. *Planul de cercetare* al Institutului de Filologie Română „A. Philippide” pentru anul 2022

Director,

Prof. univ. dr. Bogdan CREȚU

Informare privind activitatea Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, Academia Română, Filiala Iași pentru anul 2021 conform Anexei 1

Institutul de Filologie Română „A. Philippide” de la Academia Română, Filiala Iași, instituție de cercetare filologică fundamentală.

Domenii de specialitate

Conform clasificării UNESCO: 5701 – lingvistică aplicată, lingvistică informatizată, limbă și literatură; 5702 – filologie, etimologie; 5705 – teorie lingvistică, etnolingvistică, lexicografie, lexicologie, semantică, semiologie, sociolingvistică, ortografie, stilistică, sintaxă; 6202 – teoria, analiza și critica literară

Conform clasificării CAEN: 7220 – cercetare-dezvoltare în științele sociale și umaniste

Resurse umane

Organigrama Institutului cuprinde, în prezent, 33,5 de posturi: 1 post de conducere, 30,5 în cercetare și 3 de personal auxiliar cercetării. În cercetare lucrează, efectiv, 31 de cercetători dintre care 25 cu normă întreagă și 6 cu jumătate de normă științifică, după cum urmează: 5 CS I și ½ CS II.

Dintre cei 31 de cercetători, 29 au titlul de doctor și 1 este doctorand.

Conducători de doctorat: 2, afiliați Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.

Programe / proiecte fundamentale:

1. Programul Tezaurul lexical al limbii române cu proiectele:

1) *Dicționarul limbii române. Serie nouă informatizată (DLRi). Litera C*, proiect fundamental, Departamentul de Lexicologie – Lexicografie

2) *Corpus lexicografic esențial al limbii române (CLRE)*, proiect de cercetare aplicată, Departamentul de Lexicologie – Lexicografie

2. Programul Dicționarul general al literaturii române cu proiectul:

3) *Dicționarul general al literaturii române (DGLR)*, ediția a doua, revizuită și adăugită, proiect fundamental, Departamentul de Istorie Literară

4. Programul Enciclopedia scrierilor memorialistice românești cu proiectul:

4) *Enciclopedia scrierilor memorialistice românești (ESMR)*, Departamentul de Istorie Literară

5. Programul Noul Atlas lingvistic pe regiuni. Moldova și Bucovina, cu proiectul:

5) *Noul Atlas lingvistic român, pe regiuni. Moldova și Bucovina*, proiect fundamental, Departamentul de Dialectologie și Sociolingvistică

6. Programul Tezaurul toponimic al României. Moldova, cu proiectul:

6) *Micul dicționar toponimic al Moldovei, structural și etimologic*, volumul II – proiect fundamental al Academiei Române, Departamentul de Toponimie

7. Programul Arhiva de folclor a Moldovei și Bucovinei, cu proiectele:

7) *Tipologii și corpusuri de texte*, proiect fundamental, Departamentul de Etnologie

8) *Editarea răspunsurilor primite de B.P. Hasdeu la Chestionarul lingvistic Dotațiunea Carol I (Programa pentru adunarea datelor privitoare la limba română), mss. BAR 3418–3436 (1884 – 1902)*, proiect fundamental, Departamentul de Etnologie

8. Programul Proiecte independente:

9) *Mărgăritare, adevărate cuvinte de multe fealuri, acelui întru sfinți Părintelui nostru, Ioan Arhiepiscopul Țarigradului, a lui Zlatoust și ale altor sfinți Părinți, de mulți dascăli tălmăcite din limbă Elenească pre limbă Grecească, spre cea de obște a blagocestivilor și a pravoslavnicilor Creștini sufletească folosință, 1691* – ediție critică, Departamentul de Lexicologie – Lexicografie

10) *Orientări în dinamica paradigmelor literare din proza europeană actuală între postmodernism și metamodernism*, Departamentul de Istorie Literară

2. Activitate de formare a tinerilor cercetători: **30 de masteranzi** care efectuează practica de specialitate în Departamentul de Lexicologie - Lexicografie.

3. Infrastructură de cercetare nouă achiziționată/completată în anul 2021: bibliotecă de specialitate, echipamente de cercetare (cu valori peste 10 kEuro), etc.

Institutului de Filologie Română „A. Philippide” este finanțat de la buget, prin Filiala Iași a Academiei Române. Din aceste fonduri nu s-au făcut **achiziții de capital**.

4. Rezultatele cercetării desfășurate în anul 2021 (vă rugăm folosiți tabelul din Anexa 2).

Articole publicate – 49 de articole și studii, dintre care:

1 articol într-o revistă ISI din străinătate; 4 articole în reviste ISI din România; 12 articole în reviste indexate BDI (4 în străinătate); 15 articole în volume, dintre care 4 publicate în străinătate; 17 articole în reviste de cultură.

Cărți / capitole publicate:

14 volume, dintre care: 2 ediții în străinătate, două volume publicate la Editura Academiei Române, 10 volume (dintre care 7 ediții) publicate la edituri bine cotate din țară.

Citări în 2021 ale lucrărilor publicate anterior:

139 de citări în 2021 (și în 2020, neraportate anul trecut) ale lucrărilor publicate anterior

Conferințe susținute:

122, la manifestări internaționale din țară și din străinătate, la manifestări naționale din țară.

Rapoarte/Studii de interes național:

1 raport de interes național: *Raportul de monitorizare multianuală al României pentru Convenția UNESCO a Patrimoniului Cultural Imaterial*.

Reviste de specialitate editate de institut:

1) „Anuar de Lingvistică și Istorie Literară” (redacția: Stelian Dumistrăcel, Remus Zăstroiu, Doina Hreapcă, Daniela Butnaru, Gabriela Haja, Luminița Botoșineanu, Ioana Repciuc), revistă cotată B de CNCS (<http://alil.academiaromana-is.ro/>).

2) „Philologica Jassyensia” (redacția: Ofelia Ichim, Florin-Teodor Olariu, Luminița Botoșineanu, Șerban Axinte, Marius-Radu Clim, Elena Tamba), indexată, din 2017, în Clarivate Analytics (fosta Thomson Reuters) – Emerging Sources Citation Index (ESCI) (<http://mjl.clarivate.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi?PC=EX&Full=Philologica%20Jassyensia>)

3) „Buletinul Institutului de Filologie Română «A. Philippide»” (redacția: Luminița Botoșineanu, Ofelia Ichim, Florin-Teodor Olariu, Elena Tamba) (<http://www.philippide.ro/pages/arhiva.html>).

Realizări excelente obținute în anul 2021 (cca. 3 realizări), ale Secției și institutelor/centrelor coordonate:

Cărți (opere fundamentale):

1. Butnaru, Daniela, Moscal, Dinu, Prisacaru, Ana-Maria, Cojocaru, Vlad, *Tezaurul toponimic al României. Moldova. Volumul II. Mic dicționar toponimic al Moldovei (structural și etimologic)*, partea a 2-a. *Toponime descriptive*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2021, 464 p., ISBN: 978-606-714-644-8
2. Ciubotaru, Silvia, Ciubotaru, Ion H., *Cântece propriu-zise din Moldova*, Iași, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, 2021, 462 p., ISBN 978-606-714-646-2
3. Bursuc, Alina-Mihaela, Clim, Marius-Radu, Dragomir, Mioara, Florescu, Cristina, Haja, Gabriela, Manea, Laura, Tamba, Elena Isabelle, Teodorescu, Claudius, *Dicționarul limbii române (DA). Literele A-B*, ediție digitalizată în cadrul CLRE. Corpus lexicografic românesc electronic, <https://clre.solirom.ro/>
4. Durnea, Victor (editor), Sergiu Matei Nica, *Scrieri*, ediție îngrijită de..., vol. 1–2, Chișinău, Editura Știința, 2021, 432 p.+484 p., ISBN: 978-9975-85 260-9, 978-9975-85 261-6.
5. Olariu Veronica, *Biblia de la Sankt Petersburg (1819). Studiu lingvistic*, Iași, Editura Doxologia, 2019, 356p., ISBN 978-606-666-856-9 (volum publicat în anul 2021) Premii internaționale/naționale, ale Academiei Române obținute de către cercetători (autori, lucrări premiate).

Premii naționale - 1:

Premiul acordat de UEFISCDI – P1 – Subprogramul 1.1 – Resurse Umane, Premiera rezultatelor cercetării – articole (PN-III-DCD-RU-PRECISI-2021-6), Lista 1 (08.10.2021) – pentru articolul (colectiv): Mocanu, Mihaela, **Bursuc, Alina-Mihaela**, *Users and Contexts of Use of Romanian Multilingual Dictionaries*, în „Lexikos” (AFRILEX-reeks/series 30: 2020), Editor: Stellenbosch University, South Africa, ISSN 1684-4904, eISSN 2224-0039, no. 30, 2020, p. 1–20.

Cooperări științifice naționale și internaționale, inclusiv în cadrul proiectelor (cu menționarea numărului proiectului și a partenerilor); vizitatori din străinătate.

Cooperări științifice:

Internaționale

- 1) DÉRom. *Dictionnaire Étymologique Roman*, grant ANR-Franța și DFG-Germania; directori: Eva Buchi, Wolfgang Schweickard. La acest proiect participă peste 80 de specialiști din **18 țări** (<http://www.atilf.fr/DERom/>).
- 2) EFNIL. *European Federation of National Institution for Language* (<http://www.efnil.org/>), cu sediul în Luxemburg, cu 47 de instituții membre din **29 de țări**, a acceptat, în cadrul celei de A XVII-a Conferințe anuale, organizate în 11 noiembrie la Talin, primirea României ca membru al federației prin Academia Română cu cele trei institute de specialitate din București, Cluj și Iași.

Naționale, în cadrul proiectelor:

- 1) **DeLoRo, Artificial Intelligence Models (Deep Learning) Applied in the Analysis of Old Romanian Language (DeLORO – Deep Learning for Old Romanian)**, proiect de tip PN-III-P2-2.1-PED-2019-3952, finanțat de UEFISCDI, derulat în cadrul ARFI pe perioada 23 octombrie 2020 – 22 octombrie 2022. Director de proiect: prof. univ. dr. Dan Cristea, m.c. (dr. Gabriela Haja, dr. Elena Tamba – membri în echipa de cercetare). Parteneri: Institutul de Informatică Teoretică de la Academia Română, Filiala – Iași, Universitatea București.

Conferințe (simpozioane)/manifestări științifice organizate de Secție; conferințe (simpozioane)/manifestări științifice organizate de institutele/centrele coordonate.

Au fost organizate **7 manifestări științifice** (derulate on-line):

1. A XX-a ediție a Simpozionului Internațional anual al Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, cu titlul *Provocări trecute și prezente în evoluția limbii, literaturii și culturii române*, Iași, 22–24 septembrie 2021.
2. Conferința Internațională *The Ethno-Didactics Conference: Transmitting Tradition Today – Intangible Cultural Heritage in Education/ Conferința Internațională de Etnodidactică Cum transmitem tradiția astăzi – patrimoniul cultural imaterial în educație*, organizată de Departamentul de Etnologie al Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, sub patronajul Ministerului Culturii, 13-14 mai 2021.
3. Colocviul Internațional *Lexicografia academică românească. Provocările informatizării*, Ediția a X-a online, Iași, organizat de Departamentul de Lexicologie – Lexicografie al Institutului de Filologie Română „A. Philippide”, în colaborare cu Colectivul de limbaj natural de la Institutul de Informatică Teoretică de la Academia Română – Filiala Iași și cu Departamentul Științe Socio-Umane din cadrul Institutului de Cercetări Interdisciplinare al Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, ediție online, 27–28 mai.
4. Simpozionul *Limba română și provocările istoriei recente*, organizat de Subcomisia pentru studierea formării poporului român și a limbii române, Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Academia Română, Filiala – Iași, în colaborare cu Biblioteca Universitară „Mihai Eminescu” și Facultatea de Litere de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, în data de 4 noiembrie 2021 și desfășurat on-line, în cadrul „Zilelor Academice Ieșene” (organizator, moderator).
5. Workshop-ul (nr. 1 al) proiectului „Terminologia astronomică românească: științific vs popular. Fenomene, obiecte cosmice și constelații” (cod proiect PN-III-P4-ID-PCE-2020-1277, coord. CS I dr. Cristina Florescu; 28 mai 2021), desfășurat în cadrul Colocviului internațional „Lexicografia academică românească. Provocările informatizării”, Ediția a X-a, online, Iași, 27–28 mai 2021.
6. Workshop-ul (nr. 2 al) proiectului „Terminologia astronomică românească: științific vs popular. Fenomene, obiecte cosmice și constelații” (cod proiect PN-III-P4-ID-PCE-2020-1277, coord. CS I dr. Cristina Florescu; 23 septembrie 2021), desfășurat în cadrul Simpozionului internațional „Provocări trecute și prezente în evoluția limbii, literaturii și culturii române”, Ediția a XX-a, online, Academia Română – Filiala Iași, Institutul de Filologie Română „A. Philippide”, Asociația Culturală „A. Philippide”, Iași, 22–24 septembrie 2021.
7. *The International Conference on Linguistic Resources and Tools for Natural Language Processing – ConsILR-2021*, în cadrul căreia se desfășoară primul Workshop DeLORo, 13–14 decembrie 2021, Iași, în colaborare cu Institutul de Informatică Teoretică al ARFI, Facultatea de Informatică a UAIC, Institutul de Cercetări pentru Inteligență Artificială, București.

În colaborare cu alte instituții:

1. Simpozionului internațional *Româna ca Limbă Străină*, ediția a doua, 21-22 mai, 2021, organizată de Departamentul pentru Limba, Cultura și Civilizația Țărilor din Jurul Mării Negre, Komotini, Grecia, Catedra de Limba Română pentru Studenți Străini, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, Institutul Limbii Române, București (Gabriela Haja).
2. Conferința *Ce (ne) facem cu IA? Bune practici de punere în valoare a patrimoniului cultural imaterial*, organizată de Centrul național de informare și promovare a

patrimoniului cultural, Institutul Național al Patrimoniului și Academia Română – Filiala Iași, 23 iunie 2021 (Ioana Baskerville).

3. Serie de ateliere de informare (17, 18, 28, 29 iunie și 9 septembrie) în cadrul proiectului-pilot UNESComunitate, realizat de Departamentul de Etnologie sub patronajul Centrului Regional pentru Salvagardarea Patrimoniului Cultural Imaterial în Sud-Estul Europei sub auspiciile UNESCO din Sofia (Ioana Baskerville).
 4. Colocviul național *Patrimoniul cultural imaterial românesc recunoscut de UNESCO: statutul actual și soluții pentru viitor*, organizat de Ministerul Culturii și Centrul Național de informare și promovare a patrimoniului cultural, 18 octombrie 2021 (Ioana Baskerville).
 5. Conferința *Coasem și descoasem semne și semnificații. Cămașa feminină în patrimoniul cultural românesc din zona Moldovei*, organizat de Institutul Național al Patrimoniului (prin proiectul „In-Herit. Centrul Național de Informare și Promovare a Patrimoniului Cultural”), Complexul Muzeal Național „Moldova” Iași și Academia Română – Filiala Iași, 22-23 septembrie 2021 (Ioana Baskerville).
5. Granturi/proiecte câștigate în competiții naționale/europene (tabel separat, (dacă este cazul) - titlul, director grant/proiect, organismul finanțator, durata grantului/proiectului, valoarea totală /valoarea pentru anul 2021).

În cadrul competiției de Granturi ale Academiei Române (GAR) 2019–2021, proiectul *Bază de date computerizată privind receptarea memorialisticii românești în presa culturală (1960–2020)* (contract GAR-UM-2019-I-1.5-9/15.10.2019). CS I dr. Ofelia Ichim (director de proiect). Durata: 24 de luni. Valoarea totală: 20.000 lei.

În competiția UEFISCDI 2019:

DeLORo. *Artificial Intelligence Models (Deep Learning) Applied in the Analysis of Old Romanian Language (DeLORo – Deep Learning for Old Romanian)*. PN-III-P2-2.1-PED-2019-3952. Director de proiect: prof. univ. dr. Dan Cristea, m.c. Finanțator: UEFISCDI, derulat în cadrul ARFI pe perioada 23 octombrie 2020 – 22 octombrie 2022 (Gabriela Haja, Elena Tamba – membri în echipa de cercetare). Partener: Universitatea București. <http://deloro.iit.academiaromana-is.ro/> Buget total: 589.414,00 lei. Buget total ARFI 445.414,00 lei, buget ARFI 2021: 320.906 lei.

TAFOC. *Terminologia astronomică românească: științific vs popular. Fenomene, obiecte cosmice și constelații* PN-III-P4-IDPCE-2020-1277. Finanțator: UEFISCDI, derulat în cadrul ARFI pe perioada 2020-2023, director de proiect: CS I dr. Cristina Florescu; membri din institut: Alina-Mihaela Bursuc, Daniela Butnaru, Laura Manea, Florin-Teodor Olariu, Elena Tamba, Claudius Teodorescu. <https://tafoc.solirom.ro/> Buget total: 1.191.733 lei. Buget total pe anul 2021: 383.365 lei.

Alte rezultate (dacă este cazul)

Vezi Anexa 1.1.

6. Concluzii și propuneri.

În pofida condițiilor de lucru neobișnuite determinate de pandemia COVID19, institutul nostru a realizat planul de cercetare propus. Au fost organizate manifestări științifice naționale și internaționale, rezultatele cercetării au fost diseminate în țară și în străinătate prin intermediul publicațiilor și al comunicărilor științifice. Lucrări de mari dimensiuni, reprezentative pentru cercetarea umanistă au fost publicate de Editura Academiei Române și de alte edituri importante din țară.

Propunem ca, în grila de evaluare a activității de cercetare din institutele cu profil umanist, să intre și publicarea (în format bază de date/ în format electronic) on-line, pe site-urile Academiei Române, a operelor reprezentative pentru Academia Română, de tipul: dicționare, tratate, studii de interes național. Prezența acestor lucrări în mediul on-line, cu interfețe de acces pentru specialiști ca și pentru publicul larg, poate asigura o creștere masivă a vizibilității activității de cercetare din Academia Română.

Director,

Prof. univ. dr. Bogdan CREȚU

Întocmit,
CS I dr. Gabriela Haja
Secretar științific cu delegație